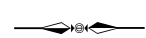

מסורת הש"ס

א) וַיִּמְנוּת כִּי: וַיִּזְכֹּר, ב) כִּי־מִן מִנִּי, ג) כְּמוֹסֵפֶת בִּימִי מִנִּי: ד)הִיא אֵלֶּה הַיָּרֵךְ, רעא, ד) וַלְקָמָן קָן, עֲבוּשֹׁת לֹא: ס) וְגַי בְּחוּסִי פִסְחִים מִן: ז)הִיא אִי־וּסוֹס־מִנְחוֹת ח: ד"ה לַחֲבוֹז וּסוֹס־כְּמוֹסוֹת לָט: ד"ה אֶלֶן, ו) וַלְקָמָן סוֹן, ו) גַּי רִשָּׁא טֹלָאִס כְּדַמְעִיקְרָא דְמִיס כֶּסֶל עֲכָשִׁיו מִשְׁמַע וְכוּ' וְכֵן הִיא גַי הִר"מ ע"ש,

תורה אור השלם

1. אִם הַקִּיצָא תִּקְרָא בְּיָדוֹ הַגְבָּה מִשּׁוּר עַד הַמּוֹר עַד שְׁדָּה חִיִּים שְׁנִים יִשְׁלֹם: שְׁמוֹת כב ג

גליון הש"ס

גִּבְרָא אִמְר רַב שֵׁשֶׁת אֲפִינָא בִי גִיִּים, לְעִיל דָּף מִן עִיב וְסִינִי: תוֹסִי' דִּיה לַבְּתוֹב וְכוּ' וְכֵן בַּחֲבוּבֵל גַּבִּי ורמא דרמא וְכֵן תַּעֲנִית גַּי ע"א מִנְחוֹת ח ע"ב:

רבינו חננאל

נִפְתָּה אִמִּי רַב קָרָן כַּעֲרֵן שִׁגְבָּה, מֵאִי טַעֲמִי, כִּתִּי גִיבִיה וְחִיִּים אֲחִיָּיה לְקָרָן כַּעֲרֵן שִׁגְבָּה, כֶּסֶל וְאִרְבִּי' וְחוּמִשׁ' כַּשְׁעַת הַעֲמִידָה בְּרִין, וְשִׁקְלוּ וְטוּוּ וְאִקְמִינָה וְאִקְמִינָה אוּ שְׁמִינָה וְהַחֲשִׁינָה דְלֵא כְרִב, וְכִי לֹא אִמְר רַבָּא וְלֹא יוֹקְרָא וְחוּלָא כְּדִרְבָּא דִּמִּי' מֵאֶן דְּגוּל חֲבִיתָא מַחְבֵּרִיה, מַעֲיָקָא שְׂרִיא וְזוּא וְהַשְׁתָּא שְׂרִיה ד', שְׁתִּייה או תַּבְרָה מִשְׁלֵם ד' דְּהַשְׁתָּא, גוּלָּה אִיבְרִי מִמִּילָה מִשְׁלֵם כַּשְׁעַת הַגּוּלָּה זוּא, רַב גַּמִּי כִי קִמִּי' הִכִּי קִאֲמִי, גִּבְרִין דְּמַעֲיָקָא הוּיָה שְׂרִיָּה אִרְבִּיעָה וְלִבְסוּף וְזוּא קָרָן כַּעֲרֵן שִׁגְבָּה כֶּסֶל ד' וְהִי כַּשְׁעַת הַעֲמִידָה בְּרִין, תִּנְיִי רַב חֲנִינָה לְסוּעִיָּה לְרַב, כֶּסֶל הַבִּית שְׁטַעֲן טַעֲנַת גַּבִּי בַּפְּקָדוֹן וְנִשְׁבַּע וְהוֹרָה וְכֹאֵו עוֹדִים, אִם עַד שְׁלֵא בֹאֵן עוֹדִים הוֹרָה, מִשְׁלֵם קָרָן וְחוּמִשׁ וְאַשֶּׁם, וְאִם מִשְׁכָּאֵו עוֹדִים וְהוֹרָה, מִשְׁלֵם כֶּסֶל וְאַשֶּׁם, וְחוּמוֹשׁ עוֹלָה לוֹ בַּכִּפּוּלֵי, דְּבִרִי ר' יַעֲקֹב וְכוּל'.

כחושה והשמינה כו'. הגנב פטמה וקשיא לרז דאמר תשלומי ד' וה' כשעת העמדה בדין וקס"ד בין שצחה בין הכחישה הגנב **בידים**: ומשני **משום דא"ל כו'**. אבל שצחה דמיים שהוקרו צהמות בשוק או שנתפטמה מאליה משלם הגנב הכחישה בידיים בטורח מלאכה או במקל: מה לי קטלה פלגא. הלכך מההיא שעתא דהכחשה אחלה לה טביחה: ולבסוף שויא ד'. בשעה שאצדה מן העולם: **סברה**. בידיים או שתייה משלם ד'. ובהמפקד (ב"מ דף מג.) מפרש טעמא דכל כמה דאיתייה צעינא כרשותא דמרה קיימא דהא צעי לאהדורה הלכך כרשותא דמרה הוקרה וההיא שעתא דמצדה ושתיה הוא דקא גזיל לה אבל איתבר ממילא אמאי מחייבת ליה אההיא שעתא דגולה וההיא שעתא וזוהי הוא דשוייא וגבי טביחה ומכירה הוי כי תברה או שתייה: **משלם קרן וחומש ואשם**. משום שצוה ואין כאן כפל דמורה בקנס פטור: **ואם משאאו עדים**. ונתחייב ככפל הודה: **משלם כפל ואשם וחומש עולה** לו כסוד הכפל. שהי חומש לצעלים הוא והוא שקל. וע"כ הא דר' יעקב בשזוין כאחד החומש והכפל קמיידי דאי הוה כפילא טפי מחומשא לאו חומשא הו' ולא מיפטר ליה עד דמשלם חומש דחומש כפרה דשצוה הוא: וחס"א

משלם זווא אמרי **כי** קאמר רב בגון דמעיקרא שויא ד' ולבסוף שויא זווא קרן כעין שגנב **תשלומי כפל** ותשלומי ארבעה וחמישה כשעת העמדה בדין תני רבי חגינא לסיועיה לרב^ב בעה"ב שטען טענת גנב בפקדון ונשבוע והודה ובאו עדים אם עד שלא באו עדים הודה **משלם** קרן וחומש ואשם ואם משבאו עדים הודה **משלם** תשלומי כפל ואשם וחומשו עולה לו בכפילו דברי רבי יעקב וחכמים

דמייתי לה איוקרא חולא וכן פרק כל שעה (פסחים דף נב.) גבי אוכל תרומה דקאמר היכא דמעיקרא שויא ד' ולבסוף שויא זווא לא תצעי לך דודאי לפי דמים משלם דלא גרע מגולן דתנן כל הגולנים משלמים כשעת הגזילה וי"ל דעיקר רז לא אחא לאשמעינן אלא תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמישה כשעת העמדה בדין והא דקאמר מ"ט דרב אתשלומי כפל ותשלומי ד' וה' קא צעי וה"פ אמר קרא גניבה וחייס אחייה לקרן כעין שגנב ומשמע ליה דוקא לקרן ולא תשלומי ד' וה' וא"כ צהגנול קמא (לקמן דף קה.) דאמר רבא גול שלש אגודות בג' פרוטות והוחלו ועמדו על ג' והחזיר לו ג' חייב להחזיר לו אחת ותנא תונא גול חמץ ועבר עליו הפסח אמאי לא מיייתי ראייה ממתני' דכל הגולנים משלמין כשעת הגזילה כיון דלענין יוקרא חולא נמי איירי וי"ל דמתמתנין דכל הגולנים לא מצי מיייתי דהתם אס איתא לגזילה צעין הויא צת השצה ולהכי כי לימא נמי צעין משלם כשעת הגזילה אבל גבי אגודה דאס איתא צעין לא הויא צת השצה דהשתא לא שויא פרוטה הוה אחינא דכי לימא נמי לא משלם אבל מההיא דחמץ ועבר עליו הפסח מיייתי שפיר דאילוי הוי צעין לא שוי מידי אפ"ה

היכא דלימא צעין משלם כדמעיקרא ובפרק כל שעה (פסחים דף נב.) הוי מצי לאתויי מההוא דגול חמץ דמשלם כדמעיקרא אלא דניחא ליה להציא ההיא דכל הגולנים שהיא שנויה מחילה ועוד אור"י דמגול חמץ לא מצי למידק כלל דלפי דמים משלם היכא דמעיקרא שויא ד' ולבסוף שויא זווא דה"א דגבי חמץ כי לימא צעין כי לימא צעין גזול דלפי מדה משלם אבל לא כדמים של שעת הגזילה: **דתניא** בחושה והשמינה בו'. תימיה היכי ס"ד דרב ששט שדצר רז כחושה והשמינה דא"כ היה מגרע כמו של קרן וממילתיה דרב משמע שצא ליפות כמו של קרן ולגרע כח כפל וד' וה' דקאמר אחייה לקרן דוקא כעין שגנב ואחייה משמע לשון יפוי כח וי"ל דאחייה אין לשון יפוי אלא לשון תשלומים וכל דצר שמשלם החסרון שגנב או גול קרי אחייה וכן משמע בסוף שמעמין^ו דקאמר "טולאים כדמעיקרא [משלם] כפל ד' וה' כשל עכשיו משמע אפי' מעיקרא שויא זווא ולבסוף ד' דומיא דטלה ונעשה איל משלם כפל כי השתא לפי' ר"י דלקמן ושם אפרש צע"ה ומיהו ר"ת פי' צע"א לקמן דלגרע כח הכפל קאמר רז כשעת העמדה בדין ולא ליפות: **אנא מפטימנא ואת שקצ"ת**. משמע דכשנתפטמה מאליה הוי כשעת העמדה בדין ולפי זה הוה מצי לאוקמי מילתיה דרב כשנתפטמה מאליה ולא הוה לריך לאוקמיה ציוקרא חולא ומיהו לפי האמת אפי' כשנתפטמה מאליה משלם כפל ד' וה' כעין שגנב כמו בטלה ונעשה איל דאמר לקמן דמשלם כפל ד' וה' כעין שגנב ואפי' שינוי לא קני משום דאמר ליה אטו תורא גנבי מינך הכא נמי כשנתפטמה מאליה מצי אמר ליה אטו שמינה גנבי מינך ודוקא ציוקרא חולא הוא דקאמר רז כפל ד' וה' כשעת העמדה בדין דלא שייך למימר אטו יוקרא גנבי מינך וטעמא אפרש לקמן צע"ה גבי הא דקאמר טולאים כדמעיקרא דמים כשל עכשיו:

מה ד'י קמל"ה בור"ה מ"ד קמל"ה פלגא. פ"ה משום דהכחשה אחלה דטביחה היא וקשה לר"י דלא שייכא הכחשה לטביחה מידי כיון שאס היה הורגה כולה צענין זה לא היה צה דין ד' וה' אלא הכי פריך מה לי קטלה כולה דאין הולכין בחר הדמים דהשתא דקנאה צשינוי ואינה של נגנב אלא בחר מעיקרא שהיתה שלו וה"ה בקטלה פלגא ולפי זה ה"ה בהוכחשה ממילא דמשלם כדמעיקרא דמה לי מתה כולה מה לי מתה פלגא ודאי מתה כולה מאליה יס לחייבו כדמעיקרא שהיתה של נגנב ולא בחר השתא וכי קא משני ומוקי מילתא דרב ציוקרא חולא לא הוה מצי לאוקמי כהכחשה דממילא ועוד אר"י דמצי לפרש צע"א מ"ל קטלה כולה מ"ל קטלה פלגא כלומר אפי' למד' אין לשחיטה אלא לבסוף ולא מחייב ד' וה' עד משהו אחרון אפ"ה לא אזלינן בחר חשיבותא דההיא שעתא כפי מה שהוא שוה במשהו אחרון אלא כפי מה ששוה קודם שחיטה א"כ כי קטלה פלגא נמי דהיינו הכחישה לא אזלינן בחר השתא אלא בחר מעיקרא ולפי טעם זה ה"מ לאוקמיה מילתי' דרב בהוכחשה ממילא:

מרובה פרק שביעי בבא קמא

סה.

אין ד'י א"א בידו. פי' שגנבו צידו ממש גגו חזירו כלומר שהכיסה במקל מחזירו של צעה"צ ונכנסה לגגו חזירו וקרפיפו ואיצטרך לרצוי חזר לאשמועינן דחזר קונה אף לחוצתו דלא תימא כשליח דמיא ואין שליח לדבר עזירה קמ"ל דקונה כדמפרש צפ"ק דצ"מ (דף י'): דיש שליח לדבר עזירה היכא דשליח לאו צר חיצוא הוא וכן מוכח התם כדפרישית:

ליבתרב או **אם המצא המצא** או **המצא המצא**. משמע דאורחיה דקרא ליכתוב צ' פעמים תיבה אחת * וכן צהחובל (לקמן פה.) גבי ורפא ירפא וקשה ס' דצריש הוי צודקין (פסהדרין דף מ: ושם ד"ה מדהוי) קאמר גבי גו"ש דהיטע היטע דמופנה מדה"ל למכתב או דרוש תדרוש או חקור מחקור מדשני קרא צדצוריה צהיטע כו' משמע דאי הוה כתב הכי לא הוה מופנה ואמאי אכתי הוה מופנה מדהוי ליה למיכתב או דרוש דרוש או מחקור מחקור וי"ל דאין ה"נ אלא משום דאין יורד לאותה סצרא וניחא ליה למנקט כפל לשון השגור ככמה מקומות כמו העניק מעניק נתון תמן (דברים טו):

גופא **אמר רב קרן כעין שגנב**. צמסקנא דמילתא אמרינן דרב איירי לענין יוקרא חולא וא"ת ומאי קמ"ל מתניתין היא צריש הגזול קמא (לקמן דף צג:) כל הגולנין משלמין כשעת הגזילה ואע"ג דמתני' משמע דלענין שינוי איירי כגון עזים ועשאן כלים והתם (דף נב:) נמי קאמר צגמ' כל הגולנים משלמים כשעת הגזילה לאתויי דר' אלעאי גזל טלה ונעשה איל נעשה שינוי צידו וקנאו מ"מ לענין יוקרא חולא נמי איירי כדמוכח בסוף המפקיד (ב"מ דף מג.)

דרב משמע שצא ליפות כמו של קרן ולגרע כח כפל וד' וה' דקאמר אחייה לקרן דוקא כעין שגנב ואחייה משמע לשון יפוי כח וי"ל דאחייה אין לשון יפוי אלא לשון תשלומים וכל דצר שמשלם החסרון שגנב או גול קרי אחייה וכן משמע בסוף שמעמין^ו דקאמר "טולאים כדמעיקרא [משלם] כפל ד' וה' כשל עכשיו משמע אפי' מעיקרא שויא זווא ולבסוף ד' דומיא דטלה ונעשה איל משלם כפל כי השתא לפי' ר"י דלקמן ושם אפרש צע"ה ומיהו ר"ת פי' צע"א לקמן דלגרע כח הכפל קאמר רז כשעת העמדה בדין ולא ליפות: **אנא מפטימנא ואת שקצ"ת**. משמע דכשנתפטמה מאליה הוי כשעת העמדה בדין ולפי זה הוה מצי לאוקמי מילתיה דרב כשנתפטמה מאליה ולא הוה לריך לאוקמיה ציוקרא חולא ומיהו לפי האמת אפי' כשנתפטמה מאליה משלם כפל ד' וה' כעין שגנב כמו בטלה ונעשה איל דאמר לקמן דמשלם כפל ד' וה' כעין שגנב ואפי' שינוי לא קני משום דאמר ליה אטו תורא גנבי מינך הכא נמי כשנתפטמה מאליה מצי אמר ליה אטו שמינה גנבי מינך ודוקא ציוקרא חולא הוא דקאמר רז כפל ד' וה' כשעת העמדה בדין דלא שייך למימר אטו יוקרא גנבי מינך וטעמא אפרש לקמן צע"ה גבי הא דקאמר טולאים כדמעיקרא דמים כשל עכשיו:

מה ד'י קמל"ה בור"ה מ"ד קמל"ה פלגא. פ"ה משום דהכחשה אחלה דטביחה היא וקשה לר"י דלא שייכא הכחשה לטביחה מידי כיון שאס היה הורגה כולה צענין זה לא היה צה דין ד' וה' אלא הכי פריך מה לי קטלה כולה דאין הולכין בחר הדמים דהשתא דקנאה צשינוי ואינה של נגנב אלא בחר מעיקרא שהיתה שלו וה"ה בקטלה פלגא ולפי זה ה"ה בהוכחשה ממילא דמשלם כדמעיקרא דמה לי מתה כולה מה לי מתה פלגא ודאי מתה כולה מאליה יס לחייבו כדמעיקרא שהיתה של נגנב ולא בחר השתא וכי קא משני ומוקי מילתא דרב ציוקרא חולא לא הוה מצי לאוקמי כהכחשה דממילא ועוד אר"י דמצי לפרש צע"א מ"ל קטלה כולה מ"ל קטלה פלגא כלומר אפי' למד' אין לשחיטה אלא לבסוף ולא מחייב ד' וה' עד משהו אחרון אפ"ה לא אזלינן בחר חשיבותא דההיא שעתא כפי מה שהוא שוה במשהו אחרון אלא כפי מה ששוה קודם שחיטה א"כ כי קטלה פלגא נמי דהיינו הכחישה לא אזלינן בחר השתא אלא בחר מעיקרא ולפי טעם זה ה"מ לאוקמיה מילתי' דרב בהוכחשה ממילא:

עין משפט ונר מצוה

יג א מיי פ"א מהל' גניבה הל' יד סמג עשין עא טושי"ע ח"מ ס' שגד סעיף ג:
יד ב מיי שם סמג שם טושי"ע שם:
בז ד מיי שם הלכה יג סמג שם טושי"ע ח"מ שם סעיף ד:
בז ד טושי"ע שם בהג"ה ובסעי' א:
יד ה מיי שם טושי"ע שם סעי' ד:
יד ו טושי"ע שם ס"ג:
יב ז מיי שם הלכה יד ופ"ג מהל' גזלה הל' א סמג שם טושי"ע ח"מ שם סעי' ג ופ"י שגד סעי' י:

ב ח מיי פ"א מהלכות גניבה הל"ד ופ"ג מהלכות גזילה ה"ב סמג שם טושי"ע ח"מ ס' שגד ס"ג ופ"י שגד סעי' יא:
בא ט מיי פ"א מהל' גניבה הל' יד סמג שם טושי"מ ס' שגד:
בב י מיי פ"א מהל' שבעות הלכה ח והל' ט ופ"ו שם הל' א והל' ב סמג לאוין רמח:
בג ב מיי פ"ד מהל' גניבה הלכה א סמג עשין עא טושי"מ ס' שגד:

מוסף רש"י

אין ד'י אלא ידו. אין ל' שתיכתיב כפל אלא בזמן שלקחו צידו (ב"ב נב.). גגו חזירו וקרפיפו מבין. שאס נכנסה שם ועל צניהה לנגסה, מנין שקנטה לו חזירו ומתחייב כפל (שם ובצני"ן שם ט:). בעל הדבת שטען טענת גנב בפקדון. פטר עצמו ע"י גניבה שטען נגנב הימני, ושומר חנם פטור מגניבה, וק"ל שאס נצבע וצאו עדים משלם כפל כנגנב עצמו, אבל אם הודה אח"כ אין כאן כפל דמורה בקנס (שבושת דל:). משלם קרן וחומש ואשם. ולא כפל, דאין משלם קנס על פי עצמו (לקמן קד:). משלם תשלומי כפל. משום עדים, ואשם. משום שצוה, אבל חומש לא משלם (שבושת דל:).